

VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO DISCIPLINAI SKIRTA MOKSLINIŲ STRAIPSNIŲ RINKTINĖ

Neseniai skaitytoją pasiekė Kauno technologijos universiteto išleista knyga *Viešasis administravimas**. Tai yra viešojo administravimo disciplinai skirta mokslinių straipsnių rinktinė, parašyta autorių, atstovaujančių Kauno technologijos universitetui, Lietuvos teisės akademijai, Vilniaus Gedimino technikos universitetui, Vilniaus universiteto Kauno humanitariniam fakultetui bei Lietuvos žemės ūkio universitetui. Straipsnių rinktinė prisidėjo prie viešojo administravimo disciplinos raidos Lietuvoje, formuodama gilesnį viešojo administravimo teorijos, pagrindinių viešojo administravimo klausimų bei jų analizės metodų supratimą.

Ši straipsnių rinktinė gerai atspindi viešojo administravimo disciplinos padėtį Lietuvoje. Straipsnių autoriai knygos pratarinėje paminėjo, kad nesiekia pateikti visapusiškos viešojo administravimo bei viešosios politikos problemų analizės. Knygos tikslas yra santykinai kuklus - esminių viešojo administravimo koncepcijų, vertybių ir standartų pristatymas Lietuvos skaitytojui taip prisidedant prie labai populiariu tapusio viešojo administravimo institucijų administracinių gebėjimų formavimo.

Kadangi straipsnių rinkinys nepateikia visaapimančio viešojo administravimo disciplinos pristatymo, nėra tikėtina, kad knygos skaitytojai galės suvokti viešojo administravimo disciplinos sudėtingumą. Pristatant viešojo administravimo koncepcijas, vertybes ir standartus, daugiausia vadovaujamosi vadybos arba organizacijų teorijomis, kurios, atrodo, vienija daugelį knygos straipsnių autorių. Viešojo administravimo disciplinos aprašyme pasigendama labiausiai prie jos raidos prisidėjusių lyginamosios politikos disciplinų, naujojo institucionalizmo bei viešojo pasi-

* *Viešasis administravimas* / Ats. redaktorius, doc. dr. Alvydas Raipa. - Kaunas: Technologija. - 1999. - 435 p.

rinkimo disciplinos aprašymo. Daugiausia vadybos mokyklai atstovaujančių autorių straipsnių rinktinėje nėra šiuolaikiškiausios ir turbūt populiariausios viešojo administravimo mokyklos, t.y. naujojo viešojo valdymo teorijos ir doktrinos pristatymo, nors vadybos mokykla kartu su atstovaujamosios demokratijos mokykla vaidino svarbiausią vaidmenį, formuojant šios mokyklos prielaidas ir hipotezes.

Straipsnių rinktinė siekė apžvelgti atskirus viešojo administravimo klausimus, remiantis skirtingomis viešojo administravimo funkcijomis bei viešosiomis politikomis. Pagrindinis atskirų viešojo administravimo klausimų aprašymo trūkumas yra silpnas ryšys su Lietuvos empirine realybe. Svarbu pastebėti, kad viešojo administravimo disciplina buvo visų pirma formuojama, vykdant atskirų aktualių viešojo administravimo klausimų empirines studijas. Viešojo pasirinkimo mokyklos požiūris, nagrinėjančius viešojo administravimo klausimus, galima paminėti kaip išimtį, šios mokyklos požiūriai daugiau rėmėsi deduktyviniais analizės modeliais, turinčiais aiškias elgesio prielaidas, hipotezes bei normatyvines rekomendacijas, nei induktyviniais analizės modeliais.

Nepaisant šios išimties trečiojo tūkstantmečio slenkstį peržengusi viešojo administravimo disciplina išlieka daugiau pragmatiška ir normatyvinė savo esme nei teorinė. Mes neturime universalios viešojo administravimo teorijos. Teorinę viešojo administravimo mokyklos funkciją įgyvendina skirtingų mokyklų bei autorių prielaidos bei hipotezės, kurios yra tarpusavyje prieštaraujančios bei nebūtinai tinkančios pereinamojo laikotarpio viešojo administravimo studijoms.

Todėl vienpusiškas bei atsitiktinis viešojo administravimo teorijos pristatymas nėra pats tinkamiausias, skatinant viešojo administravimo disciplinos raidą Lietuvoje. Gilios empirinės analizės trūkumas kelia klausimą, ar ši straipsnių rinktinė iš tikrųjų turės normatyvinę reikšmę, nes ir valdininkai, ir politikai, skaitydami šią knygą, pasiges aiškių, motyvuotų bei empirinių duomenų analize paremtų rekomendacijų, kaip galima reformuoti viešąjį administravimą, kad jis taptų produktyvesnis, efektyvesnis bei demokratiškesnis.

Viešojo administravimo disciplinos raida Lietuvoje turi remtis gilia aktualių viešojo administravimo klausimų analize, kuri remiasi ir deduktyviniais, ir induktyviniais analizės modeliais, kuri apžvelgia įvairių viešojo administravimo teorijų ar požiūrių prielaidas bei hipotezes, susijusias su nagrinėjamu aktualiu viešojo administravimo klausimu,

bei kuri atsižvelgia į pereinamojo laikotarpio viešojo administravimo ypatybes. Toks viešojo administravimo disciplinos raidos pobūdis igalintų įgyvendinti ne tik empirinę ir teorinę, bet ir normatyvinę viešojo administravimo disciplinos funkciją, siekiančią pateikti aiškias bei gilia empirinių duomenų analize paremtas normatyvines rekomendacijas, kurios gali būti naudingos, reformuojant Lietuvos viešąjį administravimą. Tik tada mokslo bendruomenė galės neabejodama pasigirti, kad ji prisideda prie viešojo administravimo institucijų administracinių gebėjimų formavimo.

VITALIS NAKROŠIS

POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS

Šiuolaikinio pažinimo erdvėje netikėtu minties polėkiu sunku nustebinti, tačiau apie žmonių socialinį gyvenimą, jo funkcionavimą, išmintingo organizavimo galimybes visuomet atsiranda ką pasakyti, juolab, jeigu to imasi reikalą išmanantys intelektualai. Šitai galėtų būti leitmotyvu neseniai pasirodžiusiai autorių kolektyvo, vadovaujamo Kauno technologijos universiteto viešojo administravimo katedros vedėjo doc. dr. Alvydo Raipos parengtai studijai *Viešasis administravimas**.

Pastaruoju metu verstinių ir originalių knygų apie politiką, demokratiją, valstybės valdymą lentyna gerokai pailgėjo. Šiame balanse aiškiai išsiskiria įvairiais aspektais analizuojami verslo vadybos reikalai. Tačiau to nepasakytume apie viešąjį administravimą, kur teorinė mintis aiškiai nespėja su dinamiškai veržlaus gyvenimo reikalavimais. Galgi todėl, kad gnoseologiškai pagrįstiems viešojo administravimo teiginiams suformuluoti prireikė laiko intelektualiniam susikaupimui, o gal ir todėl, kad tam minčių srautui turėjo subręsti empyriškasis pradas, pasijaušti visuomeninis užsakyimas.

Aptariamoji studija skirta modernioje visuomenėje įrodžiusiai savo paskirtį ir vietą viešojo administravimo problemai. Į reiškinį čia žvelgiama per istorinį patyrimą, kuris atvedė prie dabartinio administravimo modelio, analitinę mintį koncentruojant teorinei problemos analizei ir išraiškai, remiantis pasauliniu viešojo administravimo lygmeniu.

* *Viešasis administravimas* / Ats. redaktorius, doc. dr. Alvydas Raipa. - Kaunas: Technologija. - 1999. - 435 p.